ISSN 1560-7615 / ISBN 978-99950-52-06-5

ទស្សនាវដ្តី អភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយរបស់
វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឆ្នាំទី១២ លេខ ២ | មេសា - មិថុនា ឆ្នាំ២០០៨ | តម្លៃ ១.៥០០៛

ការកៀរគរធនធានកម្ពុជា មានធនធានមនុស្ស ធនធានធម្មជាតិ ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងវិបុលភាពប្រកបដោយគុណភាព: សន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨*

សន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ ប្រារព្ធធ្វើឡើងនៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ក្រោមកិច្ចសហការ CDRI ជាមួយធនាគារអេអិនហ្សិត្រូយ៉ាល់កម្ពុជា (ANZ Royal) ដោយ CDRI ជាវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវខាងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ ឈានមុខគេ ហើយ ANZ Royal ក៏ជាធនាគារឈានមុខគេនៅកម្ពុជាដែរ ។ សន្និសីទនេះ មានការអញ្ជើញចូលរួមពីសំណាក់ថ្នាក់ដឹកនាំចំនួន ២៥០នាក់ មកពីជួររាជរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន សង្គមស៊ីវិល និងសហគមន៍អភិវឌ្ឍន៍ និងស្រាវជ្រាវនានា ដើម្បីធ្វើការពិភាក្សាពីជោគជ័យ និងបញ្ហាប្រឈមដែលមានក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា ដោយធ្វើការសង្កត់ធ្ងន់ជាពិសេសទៅលើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យឯកជន និងដើម្បីរួមគ្នាបង្កើតជាអនុសាសន៍សំរាប់គោលនយោបាយ និងគំនិតយោបល់មួយចំនួនសំរាប់សកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស ។

សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ថ្លែងសុន្ទរកថាគន្លឹះក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨

ក្នុងសុន្ទរកថាគន្លឹះបើកអង្គសន្និសីទចក្ខុវិស័យលើកទីពីរនេះ សម្តេច ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានសង្កត់ធ្ងន់ថា មួយទសវត្សរ៍នៃសន្តិភាព និងស្ថិរភាព អាចអោយប្រទេសកម្ពុជា ទទួលបានកំណើនគួរជាទីពេញចិត្ត ព្រមជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ចយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដូចជាការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្របានច្រើន ចំណូលរាជរដ្ឋាភិបាលកើនឡើង និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធវិស័យសុខាភិបាលនិងការអប់រំ មានភាពប្រសើរឡើង ។ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ក៏បានទទួលស្គាល់ផងដែរថា អន្តរកាលទៅរកសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរីមានន័យថា ជាការបន្តបញ្ហាប្រឈមសំរាប់រាជរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួន ពិសេសបញ្ហាវិសមភាព និងការបែងចែកផលនៃកំណើនមិនស្មើគ្នា ។ សម្តេច ក៏បានសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើបញ្ហាគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ វិវាទដីធ្លី និងសមត្ថភាពធនធានមនុស្សមានដែនកំណត់ ព្រមជាមួយនឹងការផ្គត់ផ្គង់ជំនាញទៅនឹងតំរូវការទីផ្សារពលកម្ម មិនបានត្រឹមត្រូវផងដែរ ជាពិសេសសំរាប់សន្ទុះសេដ្ឋកិច្ចដ៏ខ្លាំងបែបនេះ វិស័យឯកជននៅតែមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍ ។ បញ្ហាទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់សំរាប់ការអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជានៅជំហានបន្ទាប់ ។

ប្រធានបទសន្និសីទចក្ខុវិស័យ ឆ្នាំ២០០៨ គឺ "ការកៀរគរធនធានកម្ពុជា មានធនធានមនុស្ស ធនធានធម្មជាតិ ធនធានហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងវិបុលភាពប្រកបដោយគុណភាព" ព្រមជាមួយប្រធានបទរងរបស់វគ្គចំនួន ៥:

- ប្រទេសកម្ពុជា : ការពិនិត្យពីស្ថានភាពម៉ាក្រូនៅឆ្នាំ២០០៨
- ការទាញប្រយោជន៍អោយបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា ១
- ការទាញប្រយោជន៍អោយបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា ២
- ការទាញប្រយោជន៍អោយបានប្រសើរបំផុតពីធនធានមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា
- ប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ និងទៅអនាគត

ទស្សនាវដ្តីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាលេខនេះ ផ្តោតលើបញ្ហាសំខាន់ៗដែលបានពិភាក្សាក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យ និងការជាប់ទាក់ទងរបស់បញ្ហានេះទៅនឹងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍប្រទេសកម្ពុជា ។CDRI និង ANZ Royal ក៏កំពុងធ្វើការសង្ខេបលទ្ធផលរបស់សន្និសីទជាភាសាខ្មែរ និងអង់គ្លេស សំរាប់ដាក់ជូនដល់អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ និងអ្នកមានឥទ្ធិពល ។ កម្មវិធី បទបង្ហាញ និងឯកសារសន្និសីទផ្សេងៗទៀត អាចស្វែងរកបាននៅវែបសាយរបស់ CDRI: www.cdri.org.kh.

* ឡារី ស្ត្រេន្ទ នាយកប្រតិបត្តិនៃវិទ្យាស្ថាន CDRI សរុបទិដ្ឋភាពទូទៅនៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ ។

មាតិកា

កម្ពុជា: ទិដ្ឋភាពម៉ាក្រូ ឆ្នាំ២០០៨ .... ២
ការទាញប្រយោជន៍ឱ្យបានប្រសើរបំផុតពីធនធានធម្មជាតិនៅកម្ពុជា.......... ៦
ការទាញប្រយោជន៍ឱ្យបានប្រសើរបំផុតពីធនធានមនុស្សប្រទេសកម្ពុជា ៩
ភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ_វិស័យឯកជន ១២
ដីធ្លី ទ្រព្យសម្បត្តិ អចលនទ្រព្យ.......... ១៥
តាមដានសេដ្ឋកិច្ច — ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស.......... ១៧
— ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស.......... ១៩
ព័ត៌មានថ្មីៗពី វិទ្យាស្ថាន CDRI ២៤

ប្រទេសកម្ពុជា៖ ការពិនិត្យពីស្ថានភាពម៉ាក្រូនៅឆ្នាំ២០០៨ សូចនាករសំខាន់ៗ បញ្ហាប្រឈមខាងអភិវឌ្ឍន៍ តំបន់យើង វិស័យឯកជន

បណ្ឌិត Hossein Jalilian អធិប្បាយត្រួសៗពីបទបង្ហាញទាំងបួនក្នុងវគ្គទី១ នៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៨ និងលទ្ធផលសំខាន់ៗនៃការពិភាក្សាជាបន្តមកទៀត ។*

សន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០០៧ មានលក្ខណៈសំខាន់មួយទៀតក្នុងវគ្គស្ដីពី ទិដ្ឋភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនៅប្រទេសកម្ពុជា ។ ដូចគ្នាដែរ វគ្គដំបូងនៃសន្និសីទឆ្នាំ២០០៨ បានបង្ហាញពីប្រធានបទដ៏សំខាន់ដូចខាងលើ ។ វគ្គនេះត្រូវបានសំរបសំរួលដោយ ឯកឧត្តមបណ្ឌិតហង់ជួនណារ៉ុន[១] ហើយអ្នកធ្វើបទបង្ហាញមានដូចជា លោក John Nelmes[២] ដែលបានលើកពីសូចនាករម៉ាក្រូសំខាន់ៗ បណ្ឌិត Hossein Jalilian បានបូកសរុបពីបញ្ហាប្រឈមខាងអភិវឌ្ឍន៍ លោក Gary Runciman[៣] បានពិភាក្សាពីបញ្ហាមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យឯកជន យោងតាមទស្សនៈរបស់វិស័យធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងសាស្ត្រាចារ្យ Zhang Yuyan[៤] ដែលបកស្រាយពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងកត្តាស្ថាប័នក្នុងតំបន់យើង ។ សរុបមក ជាដំបូងមានការបង្ហាញពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃវគ្គនេះ បន្ទាប់មកគឺបទបង្ហាញដោយលោក John Nelmes ។

វគ្គនេះផ្ដល់ព័ត៌មានថ្មីៗលើ បញ្ហាដែលបានលើកឡើងក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០០៧ ។ លោក John Nelmes ផ្ដល់ទិន្នន័យពាក់ព័ន្ធលើប្រធានបទនេះ ហើយបង្ហាញថា ដំណើរការសេដ្ឋកិច្ចដ៏ខ្លាំងក្លានាពេលថ្មីៗបានថយល្បឿនបន្តិចរវាងបច្ចុប្បន្ន ដោយសារវិស័យកាត់ដេរកម្ពុជា និងសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិកបានធ្លាក់ចុះ ។ ស្របពេលជាមួយគ្នា អតិផរណាកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង ដែលអាចមកពីការឡើងថ្លៃម្ហូបអាហារ និងប្រេង នៅទីផ្សារអន្តរជាតិ ។ ទាក់ទិននឹងកត្តាក្នុងស្រុកដែលបង្កកំណើនអតិផរណានេះ លោក Nelmes បញ្ជាក់ថា វាបណ្ដាលមកពីកំណើនតំរូវការក្នុងស្រុកដែលបានបង្កើនថ្លៃពលកម្ម ហើយកំណើនថ្លៃពលកម្មបានរួមចំណែកធ្វើអោយទំនិញឡើងថ្លៃ និងបង្កើនចំណាយទ្រទ្រង់ការជីវភាព ។ អត្ថបទទាំងស្រុងនៃបទបង្ហាញរបស់លោក Nelmes មានបង្ហាញជូននៅខាងក្រោយសេចក្ដីសង្ខេបនេះ ។

បណ្ឌិត Jalilian បានធ្វើបទបង្ហាញទាក់ទងនឹងបញ្ហាសំខាន់ៗដែលសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសកម្ពុជាកំពុងប្រឈម ។ ទោះបីកំណើនជារួមរបស់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងមួយទសវត្សរ៍ចុងក្រោយ មានសន្ទុះខ្លាំងក៏ដោយ ប៉ុន្តែភាពក្រីក្រនៅតែមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ ហើយការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រគួរតែបានច្រើនជាងនេះ ។ លោកបានរំលេចថា កំណើន និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជានៅមានកំរិតទាបនៅឡើយ បើធៀបនឹងកំណើននិងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅក្នុងតំបន់ និងនៅប្រទេសចិន ។ លោកអះអាងទៀតថា លទ្ធផលមិនសូវល្អបែបនេះ បណ្ដាលមកពីមូលដ្ឋាននៃកំណើនមានលក្ខណៈតូចចង្អៀតដោយប្រមូលផ្ដុំតែលើវិស័យកាត់ដេរ សំណង់ និងទេសចរណ៍ ។ ចំណែកកំណើនក្នុងវិស័យកសិកម្មដែលសំខាន់បំផុតសំរាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ វាមានសភាពមិនទៀងទាត់ និងមានកំរិតទាប ។ ដូច្នេះដើម្បីធ្វើអោយកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព កំណើនត្រូវមានលក្ខណៈរាប់បញ្ចូលបានកាន់តែខ្លាំង និងត្រូវមានចំណងទាក់ទងកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពរវាងវិស័យខុសៗគ្នា និងក្នុងវិស័យនីមួយៗ ។ កំណើនត្រូវចាត់ទុកថា មានលក្ខណៈរាប់បញ្ចូល ប្រសិនបើវាផ្ដល់ឱ្យម្នាក់ៗនូវលទ្ធភាពស្មើៗគ្នាក្នុងការទទួលបានឱកាសល្អដែលវាបានបង្កើតឡើង ។ លោកបណ្ឌិតបានសង្កត់ធ្ងន់ពីតួនាទីសំខាន់ដែលវិស័យឯកជន រដ្ឋាភិបាល និងរចនាសម្ព័ន្ធអភិបាលកិច្ចល្អប្រសើរ អាចដើរតួក្នុងដំណើរការនេះ ។ ដោយគូសបញ្ជាក់ពីសារៈសំខាន់នៃការកែលំអកសិកម្មអោយដើរតួជាមធ្យោបាយសំរាប់កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ លោកបានលើកពីតួនាទីដ៏សំខាន់នៃ ការចុះបញ្ជីនិងការបែងចែកដីធ្លី សិទ្ធិលើអចលនទ្រព្យកាន់តែច្បាស់លាស់ ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការអភិវឌ្ឍទីផ្សារជាទូទៅ ។ កង្វះខាតស្ថាប័នរឹងមាំព្រមទាំង កង្វះក្របខណ្ឌនិងការដាក់អនុវត្តច្បាប់បទប្បញ្ញត្តិ គឺជាឧបសគ្គដែលបន្តរារាំងដល់កំណើន ។ លោកបានបញ្ជាក់ទៀតថា បណ្ដាស្ថាប័នក្នុងតំបន់មានតួនាទីសំខាន់ក្នុង ការជំរុញអោយមានការបង្កើតស្តង់ដារ និងការពង្រឹងអនុវត្តព្រមទាំងជួយគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារសេរី ។

លោក Gary Runciman បានធ្វើបទបង្ហាញផ្ដោតទៅលើតួនាទីរបស់វិស័យធនាគារ និងលំហូរមូលធន។ លោកបានលើកថា វិស័យហិរញ្ញវត្ថុបានកើនខ្លាំងអស្ចារ្យដោយចាប់ផ្ដើមពីមូលដ្ឋានមួយដ៏ទាប ហើយប្រាក់បញ្ញើបានកើនឡើងខ្ពស់ជាងការផ្ដល់កំចី ។ ដោយទំនុកចិត្តលើវិស័យធនាគារកាន់តែប្រសើរឡើង វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) នៅកម្ពុជា ត្រូវបានវិនិយោគិនយកមកតំកល់នៅក្នុងធនាគារ ហើយប្រាក់នៅសល់របស់អាជីវកម្ម ក៏ធ្វើទុកនៅធនាគារដែរ ។ ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (MFIs) មិនទាន់ប្រមូលបានប្រាក់បញ្ញើទេ ហើយក៏មិនមែនជាមធ្យោបាយពិតជាក់ស្ដែងសំរាប់ចូលទៅក្នុងវិស័យផ្លូវការដែរ ។ លោក Runciman បានលើកថា ការផ្ដល់កំចីបានកើនសន្ទឹកណាស់ ហើយកំចីទាំងនោះភាគច្រើនមានដាក់អចលនទ្រព្យធានា ដែលធ្វើឱ្យប្រជាជនព្យាយាមបង្កើនមូលធនជាអចលនទ្រព្យ ។ ដោយយោងដល់ស្ថាប័នធនាគារទាំង ២២ ដែលកំពុងប្រកួតប្រជែងគ្នាធ្វើអាជីវកម្ម លោកអះអាងថា វិស័យធនាគារមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែង ដូច្នេះសហគ្រាសនានាអាចទទួលផលចំណេញពីស្ថានភាពនេះ ។

លោក Runciman បានបញ្ជាក់ថា កំណើនយ៉ាងលឿននាពេលថ្មីៗក្នុងវិស័យធនាគារ បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីទំនុកចិត្តកាន់តែច្រើនលើប្រាក់បញ្ញើនិងការផ្ដល់ឥណទាន រួមទាំងទំនុកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងពីអាជីវកម្មក្នុងស្រុក និងកំណើនវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ។ ទោះយ៉ាងនេះក្ដី ក៏កំចីភាគច្រើននៅតែត្រូវធានាដោយដីធ្លី ដូច្នេះហើយការផ្ដល់កំចីមានដែនកំណត់ ពីព្រោះការធ្វើប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីត្រូវចំណាយច្រើន និងមានការលំបាកក្នុងការដាក់ជាវត្ថុធានា ។ ឧបសគ្គផ្សេងៗទៀតចំពោះការទទួលបានហិរញ្ញវត្ថុ គឺកង្វះខាតការពង្រឹងអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ការលំបាកនឹងទទួលបានកំចីដោយសារកង្វះឯកសារបញ្ជាក់ និងកង្វះខាតលទ្ធភាពក្នុងការប្រើទ្រព្យផ្សេងទៀត (ដូចជាទ្រព្យអាជីវកម្មជាដើម) ដើម្បីធានាកំចី ។ ហានិភ័យក្នុងវិស័យធនាគារមានដូចជា ប្រាក់ចំណូលទាបក្នុងវិស័យនេះជាទូទៅដោយសារមានកំចីមិនដំណើរការ(ពិបាកទារ)ច្រើន និងទំនុកចិត្តទាប ដោយសារគ្មានការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ ។

បញ្ហាធំៗដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ជាអាទិភាព មានដូចជា៖

- ប្រាក់ចំណូលទាប៖ កំចីមិនដំណើរការកំពុងកើនឡើង ។ ទោះបីប្រាក់ចំណូលរបស់ធនាគារកើនឡើងក៏ដោយ ក៏វានៅមានកំរិតទាបខ្លាំងណាស់សំរាប់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។

---

* លោក Hossein Jalilian ជានាយកខាងស្រាវជ្រាវនៃវិទ្យាស្ថាន CDRI

- វិស័យហិរញ្ញវត្ថុរឹងមាំ ជាកត្តាសំខាន់បំផុតសំរាប់កំណើន ។
- កង្វះខាតរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ និងទិន្នន័យអាចទុកចិត្តបានធ្វើអោយប្រតិបត្តិការមានបន្ទុកចំណាយខ្ពស់ៈ ប្រជាជនមិនអាចបង្ហាញពីមធ្យោបាយដែលពួកគេនឹងសងកំចីវិញបានទេ ហើយចំណុចនេះបង្កើនហានិភ័យ និងថ្លៃឥណទាន (ការប្រាក់) ។
- ការពង្រឹងការប្រមូលពន្ធ របាយការណ៍ពន្ធ និងលិខិតប្រកាសបង់ពន្ធ ធ្វើអោយការកំណត់ហានិភ័យកាន់តែធ្វើបានត្រឹមត្រូវ ប៉ុន្តែព័ត៌មានទាំងនេះមិនមែនបើកចំហឱ្យគ្រប់អាជីវកម្មនោះទេ ។ អាជីវកម្មដែលធ្វើការជាមួយធនាគារយូរមកហើយអាចទទួលបានកំចី ពីព្រោះធនាគារបានដឹងពីស្ថានភាពរបស់ពួកគេ ។
- ចំណាយដ៏ខ្ពស់ដើម្បីទទួលបានឯកសារប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដី រាំងស្ទះដល់ការទទួលបានឥណទាន ព្រោះមានធនាគារតែមួយចំនួនតូចដែលអាចផ្ដល់កំចីដោយមានការដាក់ដីធ្លីធានា ។
- ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មៈ បើគ្មានការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់នោះទេការមិនជឿទុកចិត្តនឹងកើនឡើង ។ កំណែលំអការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់ អាចកាត់បន្ថយការយកដីធ្វើជាវត្ថុធានា ដោយយកទ្រព្យដទៃ មកជំនួសវិញ ។

លោក Zhang Yuyan បានធ្វើការពិនិត្យជាលក្ខណៈតំបន់ដោយប្រៀបធៀបកំណើន និងការអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេសមួយចំនួនក្នុងតំបន់។ លោកបានលើកឡើងថា កំណើន ផសស ដ៏ខ្លាំងក្នុងប្រទេសចិន បានមកពីកំណែទំរង់ការបើកចំហប្រទេសចិន និងដំណើរការកាន់តែល្អនៃទីផ្សារ ។ លោកបានសង្កត់ធ្ងន់ពីសារៈសំខាន់នៃសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ ក្នុងការជំរុញអោយទីផ្សារនានាក្នុងតំបន់បើកចំហកាន់តែច្រើន និងមានដំណើរការកាន់តែប្រសើរ ។

លោក Zhang Yuyan បានបញ្ជាក់ថា ប្រទេសចិនស្វាគមន៍ចំពោះការចូលរួមរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងការរៀបចំស្ថាប័នកិច្ចតំបន់ដូចជា អាស៊ាន និងសហប្រតិបត្តិការកិច្ចអនុតំបន់ (ដូចជា អនុតំបន់ទន្លេមេគង្គជាដើម) ។ ប៉ុន្តែដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីសមាហរណកម្មតំបន់នេះ ប្រទេសជាសមាជិក គួរតែអនុវត្តវិធានការមួយចំនួនដូចតទៅៈ

- ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់អចលនទ្រព្យអោយបានតឹងរឹង មានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារ ។ បញ្ហាចោទមួយគឺ តើស្ថាប័នណាទទួលខុសត្រូវធ្វើការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់នេះ ។
- កំណើនសកម្មភាពតំបន់ភាវូបនីយកម្ម ទំនងនាំអោយមានស្តង់ដារនីយកម្មនៃច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ដែលនឹងជួយទ្រទ្រង់ការពង្រឹងអនុវត្តច្បាប់អចលនទ្រព្យ ។
- ដើម្បីពង្រឹងតួនាទីស្ថាប័នក្នុងតំបន់ ប្រទេសទាំងអស់ត្រូវមានសិទ្ធិស្មើគ្នា ហើយកិច្ចព្រមព្រៀងនានា ត្រូវបំរើផលប្រយោជន៍គ្នាទៅវិញទៅមក ។ ការពង្រឹងសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់ទាមទារការអត់ធ្មត់ ព្រោះទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសចូលរួមមានភាពស្មុគស្មាញ ។

ខាងក្រោមនេះ ជាសេចក្ដីសង្ខេបទស្សនៈរួមនៃការអភិវឌ្ឍម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដែលលោក John Nelmes បានបង្ហាញជូនអង្គសន្និសីទ ។

ប្រទេសកម្ពុជាៈ ការអភិវឌ្ឍម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

លោក Nelmes បានដកស្រង់ការលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ចនាពេលថ្មីៗមួយចំនួន ព្រមទាំងលើកជាជំរើសគោលនយោបាយខ្លះៗ ដើម្បីពង្រឹង និងរក្សាកំណើនអោយបានយូរអង្វែង ។ ផ្អែកតាមទំរង់នៃបទបង្ហាញ ផ្នែកនេះចែកចេញជាពីរភាគគឺ ភាគទី១ បង្ហាញពីការលូតលាស់នាពេលថ្មីៗ ព្រមទាំងចក្ខុវិស័យ រីឯភាគទី២ ធ្វើការពិចារណាពីជំរើសគោលនយោបាយមួយចំនួន ។

ការលូតលាស់នាពេលថ្មីៗ និងចក្ខុវិស័យ

បទបង្ហាញរបស់លោក Nelmes ជាទូទៅកោតសរសើរពីស្ថានភាព និងការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ លោកបានលើកឡើងថា នៅឆ្នាំ២០០៧ ប្រទេសកម្ពុជាមានអត្រាកំណើន ៩,៥% ។ ប៉ុន្តែអត្រាកំណើននេះ ទំនងធ្លាក់ចុះបន្តិចវិញក្នុងរយៈពេលខ្លីខាងមុខ ដូចមានបង្ហាញជូនខាងក្រោម ដោយសារហេតុផលមួយចំនួន ដូចជាកំណើនអតិផរណាជាដើម ។

ទោះបីមានជោគជ័យល្អដូច្នេះក្តី លោក Nelmes បានក្រើនរំលឹកថានៅមានបញ្ហាប្រឈម និងហានិភ័យធំៗមួយចំនួន ក្នុងរយៈពេលមធ្យមដូចជាការបន្តធ្លាក់ចុះក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និងកំណើនអតិផរណាដែលបណ្ដាលមកពីកត្តាអន្តរជាតិ ។ ក្នុងបរិបទបែបនេះ កម្ពុជាពិបាកនឹងបន្តទទួលបានការលូតលាស់ខ្លាំងក្លា និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រដ៏ច្រើនៗ ។

កំណើន ផសស ពិត
(បំរែបំរួលជា % ក្នុងរយៈ១ឆ្នាំ)

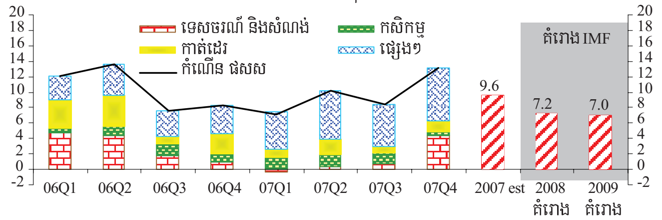

ប្រភពៈ NIS and IMF est. and proj.

ក្នុងអំឡុងពេលនេះ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានអតិផរណាកំរិតខ្ពស់ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងជាសំខាន់ ការឡើងថ្លៃប្រេង និងឡើងថ្លៃម្ហូបអាហារអន្តរជាតិ ។ ការ ធ្លាក់ថ្លៃប្រាក់ដុល្លារUS ក៏ជួយបង្កើនអតិផរណាដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក៏មានសញ្ញាខ្លះនៃសំពាធអតិផរណាក្នុងស្រុកដែរ ដែលបង្កជាសំខាន់ដោយសារកំណើនតំរូវការកំលាំងពលកម្ម ។

សន្ទស្សន៍ថ្លៃទូទៅ និងសន្ទស្សន៍រង
(បំរែបំរួលជា % ក្នុងរយៈ១ឆ្នាំ)

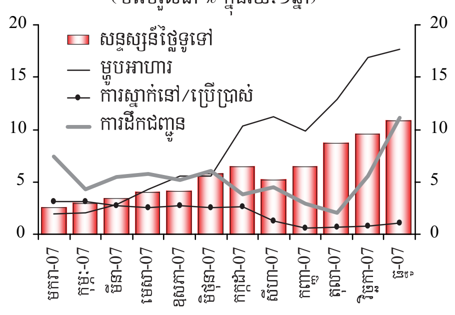

ប្រភពៈ NIS's CPI

ថ្លៃទំនិញជ្រើសរើសក្នុងសន្ទស្សន៍ថ្លៃទូទៅ
(បំរែបំរួលជា % ក្នុងរយៈ១ឆ្នាំ)

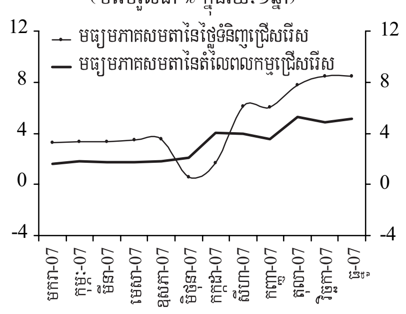

ប្រភពៈ NIS's CPI

ទោះបីជាអតិផរណារំពឹងថានឹងថយចុះក្នុងឆ្នាំ២០០៨ក្តី ក៏ហានិភ័យអតិផរណាបានកើនឡើង ។ ហានិភ័យទាំងនេះ មានប្រភពចំបងមកពីខាងក្រៅ ប៉ុន្តែកត្តាខាងក្នុងក៏ដើរតួនាទីសំខាន់ដែរ ។

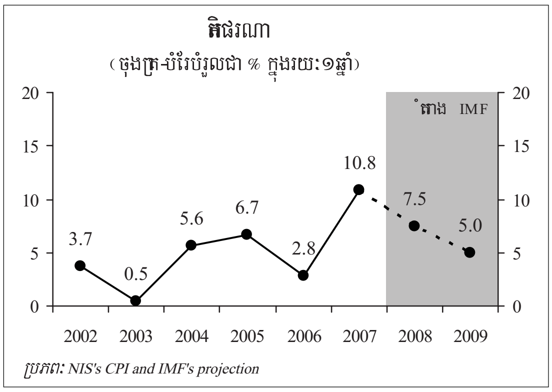

អតិផរណា
(ចុងគ្រា-បំរែបំរួលជា % ក្នុងរយៈ១ឆ្នាំ)
ប្រភព: NIS's CPI and IMF's projection

មូលហេតុមួយនៃកំណើនសំពាធអតិផរណានេះគឺ នៅកម្ពុជាប្រព័ន្ធធនាគារបានរីកលូតលាស់យ៉ាងខ្លាំង ដែលនាំអោយមានកំណើនរូបិយវត្ថុយ៉ាងខ្លាំងដែរ ។ ក្រាហ្វិកខាងក្រោមបង្ហាញថា ការផ្តល់ឥណទានបានកើនឡើងជាប់រហូតក្នុងអំឡុងពេលថ្មីៗនេះ ដែលជះឥទ្ធិពលដល់អត្រាកំណើនរូបិយវត្ថុ ។ ប្រសិនបើគ្មានការទប់ស្កាត់ទេ អត្រាអតិផរណានឹងកើនឡើងថែមទៀត ។ បើសិនកំណើនរូបិយវត្ថុមិនដើរស្របកៀកគ្នានឹង កំណើនពិតក្នុងសេដ្ឋកិច្ចទេ វាអាចនាំអោយមានកំណើនអតិផរណា ។

កំណើនឥណទាន និងសន្សំរបស់វិស័យឯកជន
(បំរែបំរួលជា % ក្នុងរយៈ១ឆ្នាំ)
ប្រភព: NBC's Monetary Survey

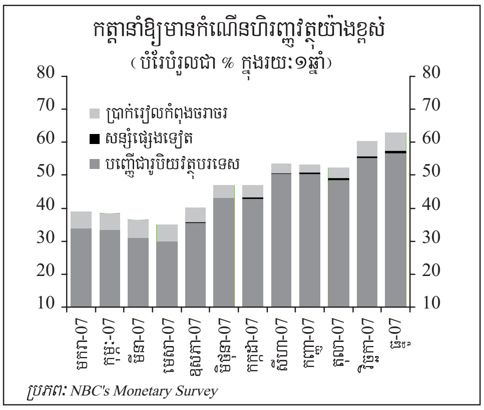

កត្តានាំឱ្យមានកំណើនហិរញ្ញវត្ថុយ៉ាងខ្ពស់
(បំរែបំរួលជា % ក្នុងរយៈ១ឆ្នាំ)
ប្រភព: NBC's Monetary Survey

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមានកំណើនចំណូលខ្ពស់ តែមានកំណើនចំណាយទាប ។ ជាសញ្ញាសំគាល់នៃកំណែលំអក្នុងការងារគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ច លោក Nelmes បានលើកថា ប្រាក់ចំណូលរបស់រដ្ឋកើន ២២% ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ដែលបញ្ជាក់ថា ការប្រមូលពន្ធបានធ្វើឡើងយ៉ាងល្អ ។ កំណើនចំណូលនេះ មានផលវិជ្ជមានចំពោះចំណាយលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការអប់រំ និងសេវាថែទាំសុខភាព ។ ប៉ុន្តែការទ្រទ្រង់ស្ថានភាពអោយនៅតែល្អតទៅទៀត អាចកាន់តែលំបាក ប្រសិនបើកំណើនថយចុះក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។ លោកបានបង្ហាញថា កំណើនចំណាយមានអត្រាទាបជាងកំណើនចំណូល ដូច្នេះរដ្ឋាភិបាលអាចបង្កើនប្រាក់បញ្ញើ និងកាត់បន្ថយឱនភាព (ក្រាហ្វិកខាងក្រោម) ដែលអាចធ្វើអោយអតិផរណាថយចុះខ្លះ ។ ប៉ុន្តែដូចមានពិភាក្សាតាមក្រោយទៀត ចំណាយជាមូលធនរបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវកើនឡើងជាសំខាន់ ដើម្បីបង្កើនសក្តានុពលនៃការរីកលូតលាស់ ។

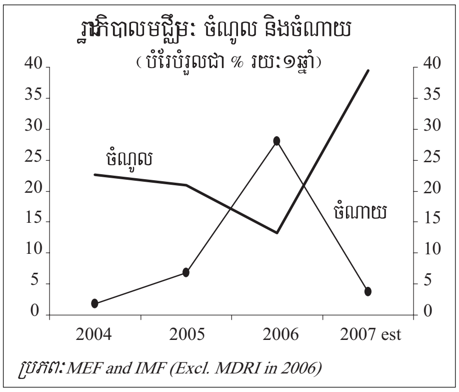

រដ្ឋាភិបាលមជ្ឈឹមៈ ចំណូល និងចំណាយ
(បំរែបំរួលជា % រយៈ១ឆ្នាំ)
ប្រភព: MEF and IMF (Excl. MDRI in 2006)

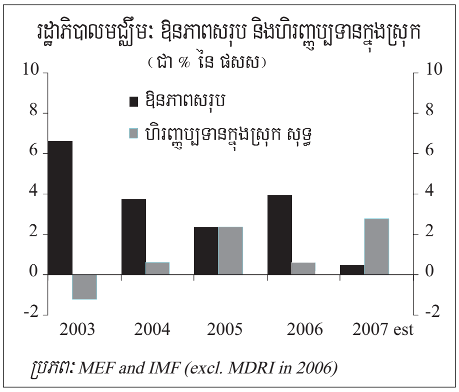

រដ្ឋាភិបាលមជ្ឈឹមៈ ឱនភាពសរុប និងហិរញ្ញប្បទានក្នុងស្រុក
(ជា % នៃ ផសស)
ប្រភព: MEF and IMF (excl. MDRI in 2006)

បញ្ហាគោលនយោបាយ

តាមរយៈការពិនិត្យត្រួសៗពីសេដ្ឋកិច្ចដូចខាងលើ បញ្ហាជំរើសគោលនយោបាយមួយចំនួនបានផុសឡើង ក្នុងនេះមានមួយចំនួនបានលើកយកមកពិភាក្សាដូចខាងក្រោម ។

ដោយសារហេតុផលមួយចំនួន ជាពិសេសដើម្បីលើកកំពស់កំរិតជីវភាព ការរក្សាកំណើនអោយមានកំរិតខ្ពស់ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង ជាកត្តាសំខាន់បំផុត ។ តួលេខខាងក្រោមបង្ហាញពីប្រាក់ចំណូលសក្តានុពលក្នុងមនុស្សម្នាក់ ដោយផ្អែកលើអត្រាកំណើនថេរក្នុងអំឡុងពេល ២២ឆ្នាំខាងមុខ ។ ដូចមានបង្ហាញក្នុងក្រាហ្វិក បំរែបំរួលអត្រាកំណើនតែបន្តិច អាចធ្វើអោយកំរិតផសស ក្នុងមនុស្សម្នាក់ ប្រែប្រួលខុសគ្នាយ៉ាងច្រើន ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លី ។ ភាពខុសគ្នារវាងសេណារីយ៉ូដែលបានបង្ហាញជូន វាជាប់ទាក់ទងជាសំខាន់នឹងភាពខុសគ្នារវាង គោលនយោបាយដែលបានអនុវត្ត ។ ចំពោះជំរើសគោលនយោបាយសំរាប់កំណើនខ្ពស់ ប្រទេសកម្ពុជាគួរអនុវត្តវិធានការមួយចំនួន ដែលក្នុងនោះវិធានការសំខាន់ៗជាងគេមានដូចខាងក្រោម ។

ដើម្បីរក្សាបានអត្រាកំណើនខ្ពស់ រដ្ឋាភិបាលត្រូវចំណាយច្រើនថែមទៀតលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការថែទាំសុខភាព និងអប់រំ ។ យោងតាមលក្ខណៈផ្ទាល់នៃសេវាកម្មទាំងនេះ ហើយនិងការរារែកនិងការលំបាកជាទូទៅរបស់វិស័យឯកជន ដើម្បីធ្វើវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត/សង្គមកិច្ច រដ្ឋាភិបាលត្រូវដើរតួនាទីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងវិស័យទាំងនោះ ។ ប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសជិតខាង មានគំលាតគ្នាយ៉ាងខ្លាំង យោងតាមសូចនាករខាង

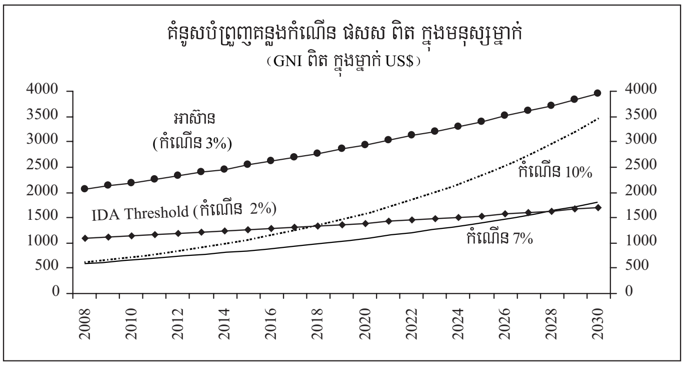

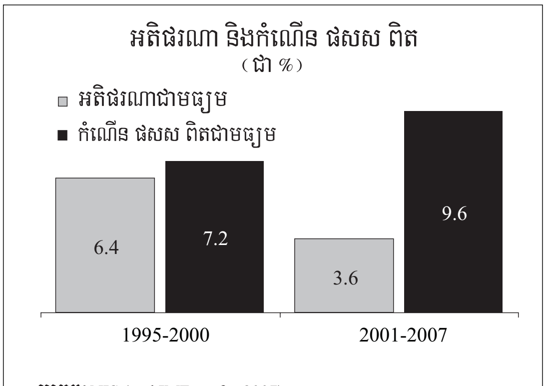

ប្រភព: NIS (and IMF est for 2007)

សេដ្ឋកិច្ច/សង្គមកិច្ច ដូចខាងក្រោម ហើយគំលាតទាំងនេះ ត្រូវតែកាត់បន្ថយ ។ ប៉ុន្តែដើម្បីអោយមានចីរភាព ចំណាយបែបនេះត្រូវតែដោះស្រាយតាមរយៈការប្រឹងប្រែងរកចំណូលយ៉ាងខ្លាំងក្លាជាបន្តទៀត ។ ក្រាហ្វិកខាងក្រោមបង្ហាញពី កំណើនប្រាក់ចំណូលរដ្ឋាភិបាលមធ្យមដ៏ល្អមួយក្នុងពេលថ្មីៗនេះ ប៉ុន្តែតួលេខចុងក្រោយ នៅតែទាបជាងតួលេខមធ្យមសំរាប់ប្រទេសប្រហាក់ប្រហែលគ្នាឯទៀតនៅអាស៊ី ។

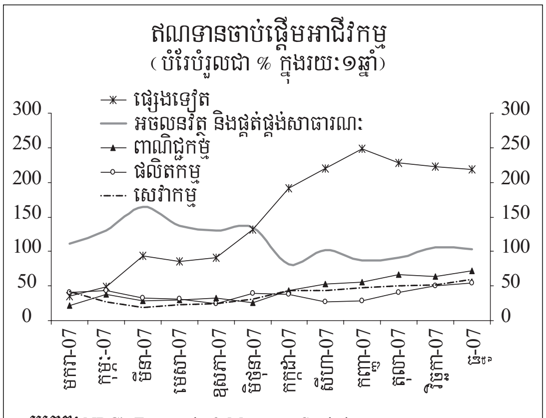

ប្រភព: NBC's Economic & Monetary Statistics

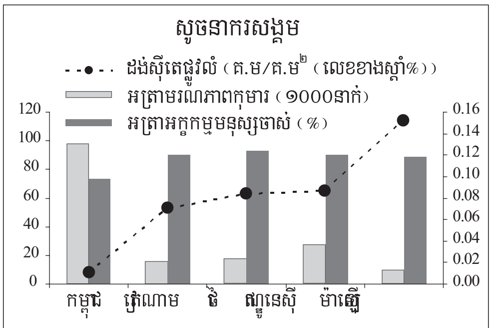

ប្រភព: CDC's Investment Guide 2006, & UNDP Human Development Report 2007-08

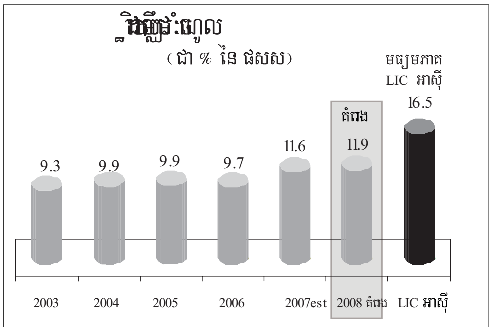

ប្រភព: MEF and IMF (excl. MDRI in 06)

ដើម្បីអោយមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព ជាការសំខាន់ដែរដែលត្រូវគ្រប់គ្រងអតិផរណាអោយបាន ហើយអតិផរណាកំរិតទាបជាកត្តាគន្លឹះសំរាប់កំណើន និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ។ ក្រាហ្វិកខាងក្រោមបង្ហាញពីចំណងទាក់ទងរវាងអតិផរណា និងកំណើន ផសស ក្នុងទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ ដែលជាទូទៅរយៈពេលមានអតិផរណាខ្ពស់ តែងមានកំណើន ផសស កំរិតទាប (១៩៩៥-២០០០) ហើយរយៈពេលមានអតិផរណាទាប តែងមានកំណើន ផសស ខ្ពស់ (២០០១-២០០៧) ។ កត្តាសំខាន់មួយទៀតដែលជួយជំរុញកំណើន គឺការត្រួតពិនិត្យវិស័យធនាគារយ៉ាងខ្លាំងក្លាជាបន្តទៀត ។ កំណើនលទ្ធភាពទទួលបានឥណទាន និងសេវាហិរញ្ញវត្ថុ មានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់សេដ្ឋកិច្ចដែលកំពុងរីកលូតលាស់ ។ ការពឹងផ្អែកលើសេវាទាំងនេះទំនងជាពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ទៅនឹង ទំនុកចិត្តរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ទៅលើវិស័យធនាគារ ហើយការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងខ្លាំងក្លាលើ សេវាកម្មធនាគារ អាចជាមធ្យោបាយមួយសំរាប់បង្កើនទំនុកចិត្តនេះ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានសំរាប់វគ្គ

សារដែលផុសចេញពីវគ្គនេះគឺ សេដ្ឋកិច្ចជាទូទៅមានស្ថានភាពល្អ ហើយចក្ខុវិស័យខាងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចក៏ល្អប្រសើរដែរ ។ ប៉ុន្តែយោងតាមកំរិតអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសយ៉ាងទាប ដូចបញ្ជាក់ឡើងដោយតួលេខ ផសស ក្នុងមនុស្សម្នាក់ យុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីសំរេចកំណើនកំរិតខ្ពស់គឺសំខាន់ខ្លាំងណាស់ ។ ដើម្បីទ្រទ្រង់យុទ្ធសាស្ត្រនេះ វិធានការមួយចំនួនត្រូវអនុវត្ត ដើម្បីការពារស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ចកុំអោយមានការប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ហើយក្នុងនេះត្រូវសង្កត់ធ្ងន់លើការគ្រប់គ្រងអតិផរណា ។ ចំណុចសំខាន់មួយទៀតគឺត្រូវធានាថា កំណើនសេដ្ឋកិច្ចមានលក្ខណៈ "រាប់បញ្ចូល" និងផ្តល់ផលចំណេញស្មើភាពគ្នាដល់អ្នកចូលរួមទាំងអស់។ ក្នុងបរិបទនេះ បញ្ហាចោទខាងស្ថាប័ន និងអភិបាលកិច្ចត្រូវតែដោះស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។ បញ្ហាមួយដែលកម្ពុជាកំពុងប្រឈមមុខគឺ ភាពក្រីក្រកំរិតខ្ពស់ និងល្បឿនកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រយឺត ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនេះអោយកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ចាំបាច់ត្រូវធ្វើអោយកសិកម្មកាន់តែមានសន្ទុះឡើង ហើយរបាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ប្រចាំឆ្នាំ២០០៧-០៨ បោះពុម្ពផ្សាយដោយ CDRI[5] មានផ្តល់ព័ត៌មានលំអិតមួយចំនួនពីមធ្យោបាយដើម្បីទទួលបានជោគជ័យនេះ ។

កំណត់សំគាល់

១. អគ្គលេខាធិការនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងអគ្គលេខាធិការនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលនៃ CDRI

២. តំណាងមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) ប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា

៣. ប្រធានផ្នែកសេវាកម្មហិរញ្ញវត្ថុសំរាប់សហគ្រាសនៃធនាគារ ANZ Royal

៤. សាស្ត្រាចារ្យ និងនាយកវិទ្យាស្ថានសិក្សាអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក បណ្ឌិតសភាវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមចិននៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតចិន

៥. CDRI (២០០៨) សង្ខេបរបាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ប្រចាំឆ្នាំ២០០៧-០៨